

ΕΛΙΣΑΙΟΥ ΓΙΑΝΝΙΔΗ

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

(Άπο τὸ κεφάλαιο ΠΛΑΝΕΣ)

Φυσική συνέπεια τῆς ἀλλαγῆς τοῦ λεξικοῦ καὶ τοῦ τυπικοῦ είναι ἡ ἀλλαγὴ τῆς συντάξεως. Ἀλλαγὴ συντάξεως, σημειώστε, σημαίνει ἀλλαγὴ στὸν τρόπο τῆς σκέψης, δηλ. ἀλλαγὴ τοῦ διανοητικοῦ μας ὄργανισμοῦ. *"Ἐνα σακκὶ ρύζι λέει ἡ φυσική μας γλῶσσα, μὰ μποτίλια κρασί. Ὅταν κάμετε τὸ ρύζι δρυζαν καὶ τὸ κρασί οἶνον, δὲ θὰ πῆτε εἰς σάκκος δρυζα, μία φιάλη οἶνος, ἀλλὰ εἰς σάκκος δρυζῆς, μία φιάλη οἶνου, τὸ περιεχόμενο θὰ μπῇ στὴ γενική. Ἀλλαξεῖ ἡ σύνταξη, δηλ. ἀλλαξεῖ ὁ τρόπος τῆς συνθέσεως, τῆς διατάξεως τῶν πραγμάτων μέσα στὴ γλῶσσα, ἐπομένως καὶ μέσα στὸ μυαλό μας, ἀλλαξεῖ ὁ μηχανισμὸς τοῦ μυαλοῦ μας.* Δὲν ἀλλαξαν μόνο τὰ ἔπιπλα τοῦ σπιτιοῦ, ἀλλαξαν καὶ δυνατούρης, καὶ τὰ θέλει μὲ ἀλλη τάξην βαλμένα.

Καὶ μήπως ἀρχαγεῖ ἡ ἀλλαγὴ κατώρθωσε νὰ γίνη γενικὴ καὶ δριστική, νὰ ἐκταθῇ πέρχ πέρα σ' ὅλη τὴν φυχή μας, ώστε τὸ νέο σύστημα τῆς σκέψης νὰ μπορῇ νὰ ἔξακολουθῇ, καὶ δημοτικὴ δταν μιλούμε; Τέτοιο ἀποτέλεσμα θὰ ἔταν ἵσως παραδεκτό. Ἀλλὰ ὅχι. Ο ἀρχικὸς τρόπος τῆς σκέψης, ὁ φυσικός, μένει στὴ θέση του ἀσάλευτος, ὅπως ἔμειναν ἀσάλευτα οἱ λέξεις καὶ οἱ τύποι. Γιατὶ, βέβαιως δὲ θὰ πούμε ποτὲ *"Ἐνα σακκὶ φασολιῶν"*, μὰ δκα ρυζιοῦ, *"Ἐνα ποτήρι κρασιοῦ"*. Μὲ τὸ τελευταῖο μάλιστα θὰ νομίσουν πώς ζητοῦμε ἔνα ποτήρι τοῦ κρασιοῦ.

Καὶ φυλαχτήτε πάλι ἀπὸ ἔνα εὔκολο πέσιμο. Η σύνταξη τῆς δημοτικῆς στὸ προκείμενο παράδειγμα, καθὼς καὶ στὰ περισσότερα ποὺ θὰ φέρουμε, είναι ἀπλούστερη. Είναι ἀπλούστερο ἔνα ποτῆρι νερό δὲ ποτῆρι νεροῦ. Αὐτὸ δὲ σᾶς θυμίζει καὶ τὸ τυπικὸ τῆς δημοτικῆς ποὺ είναι καὶ ἐκεῖνο ἀπλούστερο ἀπὸ τὸ ἀρχαῖο; *"Ἄρα ;.... Παρουσιάζεται πάλι τὸ φάντασμα τῆς ἀμάθειας ἀπὸ ἀμάθεια ὁ λαὸς ἀποπίνησε καὶ τὴ σύνταξη."*

"Ἀλλὰ μὲ τὸ φῶς χάνονται τὰ φαντάσματα. Εδῶ μάλιστα δὲ χρειάζονται καὶ ἡλεκτρικὰ ἔνα σπίρτο μονάχα δὲν ἀνάφουμε, θὰ φύγῃ τὸ φάντασμά μας. Κυττάξετε μία στιγμή. Η γαλλικὴ γλῶσσα λέει, *un verre d' eau*, δηλ. ἔνα ποτήρι νεροῦ, ἡ γερ-

ἔπειτα νὰ πέσω στὴ θάλασσα καὶ σὰν τρυφερὴ ὅμιχλη στὸν οὐρανὸ νὰ κρέμουμει. *"Ηθελα ἄν μποροῦσα μονάχος μου νὰ γιομίσω δλος ἀπὸ αὐτὴ τὴ μελαχολικὴ μαγικὴ νυχτιά.* *"Ημουνα τόσο λυπημένος"* καὶ διδοῖς δὲν ἔξερα τὸ γιατί.

— Γιατὶ δὲν πῆγες μὲ τοὺς ἄλλους; μὲ ρώτησε ἡ γριά Ιζεργίλ καὶ ἔγνεψε κατὰ τὴ θάλασσα.

— Απὸ τὰ χρόνια εἴτανε καμπουριασμένη σκεδό σὰν κλεισμένος σουγιαῖς τὰ μάτια τῆς μαύρα μιὰ φορά, εἴτανε τώρα θολὰ καὶ δακρύζανε. Η Ἐρήν φωνή της ἤχοισε χωρὶς κυματισμούς, πὲς πῶς ἔτριε σὰ νὰ μιλοῦσε ἡ γριά μὲ τὰ κόκκαλα. Καὶ πῶς μποροῦσε ἀκόμα νὰ μιλῇ!

— Δὲν μποροῦσα, ἀποκρίθηκα στὴν ἑρώητη της.

— Οὖ...οὖ...οὖ! Γέροι γεννιεῖστε σεῖς οἱ βαρεινοί! Μαῦροι εἴσαστε δλοι σας σὰ δαιμόνει. Τὰ κοριτσιά μας σὲ φοβοῦνται — μὰ εἰσαὶ ἀκόμα νέος καὶ γερός.

Τὸ φεγγάρι φάνηκε. Ο δίσκος του μεγάλος καὶ ματωμένος. Λέει καὶ βρήκε ἀπὸ τὸν κόρρο τῆς στέππας πλούσιο καὶ χορτάτο ἀπὸ τὴν ἀθρώπινη σάρκα καὶ τὸ ἀθρώπινὸ αἷμα ποὺ ρουφοῦσε τόσους αἰῶνες. Ο ταντελλένιος ἥσκιος τῶν κλημάτων ἔπεφτε ἀπάνω μας· ἓνα δίχτυ σκέπαζε μένα καὶ τὴ γριά ποὺ οἱ

μικὴ δρως λέει εἰν *Glas Wasser*, δηλ. ἔνα ποτήρι νεροῦ. *"Ἄρα ἡ γερμανική, ποῦ ἔχει σ'" αὐτὸ τὸ παράδειγμα ἀπλούστερη σύνταξη, ἔγινε ἀπὸ ἀμάθεια, ἐνῶ ἡ γαλλικὴ ἔγινε ἀπὸ σοφοὺς ἀνθρώπους!* Τίποτε ἀπὸ αὐτά. Καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη ἔγιναν ἀπὸ λαούς, δηλ. ἀπὸ ἀνθρώπους ἀμόρφωτους. *"Ἡ τελευταῖα χωριάτισσα στὴ Γαλλία λέει υπε bouille de vin*, καὶ δὲν τὸ ἔμαθε ἀπὸ τὸν ἐπιστήμονα· αὐτὸς τὸ ἔμαθε ἀπὸ τὴ χωριάτισσα. Στὴ Γερμανία πάλι βρέθηκε ἀπλούστερη αὐτὴ ἡ σύνταξη καὶ δ σοφὸς τὴν πῆρε ὅπως τὴν ηρε, καὶ λέει καὶ γράφει εἰν *Flasche Wein*. δὲ θεώρησε ἀνάρμοστο στὴ σοφία του νὰ μεταχειριστῇ τόσο ἀπλῆ σύνταξην.

Ἡ διαφορὰ κύτη στὴ σύνταξη, τὸ χάσμα αὐτὸ μεταξὺ τῶν δυο γλωσσῶν, που τὸ δεῖξαμε ἀπάνω σ' ἔνα παράδειγμα, ἔκτενεται σ' ὅλη τὴ γραμμή. *"Η γέροθην (ἐκ) τῆς οἰλίνης μου θὰ πῆτε, ἀλλὰ ὅχι ἐσηκώθην (ἐκ) τοῦ κρεβατιοῦ μου.* *"Ἐξῆλθον (ἐκ) τῆς οἰλίας, ἀλλὰ ὅχι ἐβγῆην (ἐκ) τοῦ σπιτιοῦ.* Αἰλίθον ἐκ τῆς οἰλίας σας, ἀλλὰ ὅχι ἐπέρασα ἐκ τοῦ σπιτιοῦ σας. Τὸν ἔστρεψεν ἐκ τοῦ ωτός, ἀλλὰ ὅχι τὸν ἐτράβηξεν ἐκ τοῦ αὐτοῦ.

"Ἐπι τῆς τραπέζης ή ἀπάνω στὸ τραπέζι, ἀλλὰ ὅχι ἐπὶ τοῦ τραπεζιοῦ ὑπὸ τὴν τράπεζαν ή κάτω ἀπὸ τὸ τραπέζι, ἀλλὰ ὅχι ὑπὸ τὸ τραπέζι.

"Ἐξῆλθε πρὸς ἄγραν, ή ἐβγῆκε στὸ κυνῆγι, ἀλλὰ ὅχι ἐξῆλθε εἰς τὴν ἄγραν.

Πλήρες ὄντας ἡ γεμάτο νερό, ἀλλὰ ὅχι πλήρες ὄντας γεμάτο νεροῦ. Πρὸς βρῶσιν ἡ γὰρ φάγωπα, ἀλλὰ ὅχι διὰ βρῶσιν οὔτε πρὸς φάγωμα. *"Ἐφ' ἀμάθης ή μὲ τὸ ἀμάξι, ἀλλὰ ὅχι ἐφ' ἀμάξιο.* Καθ' ὅδον η στὸ δρόμο, ἀλλὰ ὅχι κατὰ δρόμον. *"Κατ' ἔτος η κάθε χρόνο, ἀλλὰ ὅχι κατὰ χρόνον.* Πρὸς μεσημβρίας, ἀλλὰ ὅχι πρὸς μεσημεριοῦ....

"Ἔλθον ἀνὰ εἰς η ἔνας ἔνας, ἀλλὰ ὅχι εἰς εἰς εἰς. Είναι ἔνας καὶ ἔνας, ἀλλὰ ὅχι εἰς καὶ εἰς. Μὲ τὸν καιρὸ η σὺν τῷ χρόνῳ, ἀλλὰ ὅχι μὲ τὸν χρόνον οὔτε σὺν τῷ καιρῷ. Πρὸς χάριν σου η γὰρ χατῆρι σου, ἀλλὰ ὅχι πρὸς χατῆρι σου. Ποιὸς λύγο, ποιὸς πολύ, ἀλλὰ ὅχι τίς δλίγον τὶς πολύ. Εν μεγάλῃ στολῇ, ἀλλὰ ὅχι ἐν φράκῳ, ἐν ρεδιγκότῃ, ἐν σακαίῳ, ἐν ὑποκαμίσῳ. Τώρα ἀρχίσα ποὺ μέχισα, ἀλλὰ ὅχι τώρα φέρεις χρέας τυχαίνει νὰ μὴ βγάζουμε τὸ νόκημα μιᾶς φράστης ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἡληνική, μολογότι γνωρίζουμε ἐκεχωριστὰ δλεις τὶς λέξεις ποὺ ἔρειμην....

Μιὰ σημαντικὴ διαφορὰ στὸν ὄργανισμὸ τῶν δύο γλωσσῶν είναι δτὶς ἡ φυσικὴ μας γλῶσσα, δταν συνέθητη τὴ φράση, ἀγαπᾷ νὰ τοποθετῇ τὶς ἔννοιες τὴ

μιὰ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἄλλη, μὲ τὴ φυσικὴ τους τάξη, τουλάχιστο μὲ κάποια τάξη που είναι σήμερα γιὰ μᾶς φυσική, ἐνῶ ἡ καθαρεύουσα, προσπαθῶντας ν' ἀκολουθήσῃ καὶ ἐδῶ τὴν ἀρχαῖα, βάζει τὶς ἔννοιες τὴν μία μέσα στὴν ἄλλη. Η μία ξαπλώνει τὴ σκέψη, ἡ ἄλλη τὴ στήριξι σωρό. *"Ἐξηγούμασι.* Ο *"Υπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν θέλει νὰ πῇ ἡ γλῶσσα μας"* δὲπὲ τῶν ἐσωτερικῶν *"Ὑποιργὸς λέει η καθαρεύουσα.* Η ἔννοια δὲπὸυργός σκέτεται σὲ δυὸ γιὰ νὰ μπῇ στὴ μέση ἡ ἄλλη ἔννοια ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν. Μισοεκφρασμένη μὲ τὸ πρῶτο καμάτι, μένει μία στιγμὴ στὸν ἀέρα, περιμένοντας τὸ συμπλήρωμά της.

Προσοχὴ πάλι: ἀπὸ φαντάσματα. *"Ἀπλούστερη είναι καὶ ἐδῶ ἡ νεώτερη σύνταξη.* Αλλὰ μὴ φανταστῆτε πώς αὐτὸς είναι ίδιατερο χαρακτηριστικὸ τῆς δικῆς μας γλῶσσας. *"Η ἀπλούστερη αὐτὴ είναι φανόμενο παράλληλο μὲ τὴν ἐξέλιξη τοῦ ἀνθρώπινου μυαλοῦ ἐν γένει.* Τὸ νεώτερο μυαλὸ ζητεῖ τὴν ἀπλότητα στὴ σκέψη καὶ στὴν ἔκφραση, ἀγαπᾷ νὰ ἐκφράζῃ τὰ πράγματα μὲ λιγώτερο κόπο. Ο Γαλλος καὶ δ *"Ἄγγλος σοφὸς στήμερα ἐκφράζεται ἀπλούστερα ἀπὸ τὸν ἀρχαῖο* *"Ἐλληνα*, ἀν καὶ ἔκεινα ποὺ λένε δὲν είναι διόλου ἀπλούστερα. Αὐτὸ δὲ λέγεται, ὅχι, παρακαμὴ γλωσσική. *"Οταν ἔνα ὄργανο μοῦ ἐπιτρέπει νὰ φτάνω στὸν ἕδησιο στιγμὸ μὲ λιγώτερο κόπο, τὸ ὄργανο αὐτὸ λέγεται τελειότερο.*

Δὲν είναι δουλιά μας νὰ ἔχεταισομε τὴν αἵτια αὐτοῦ τοῦ φαινομένου. Μᾶς ἐνδιαφέρει μόνο νὰ τὸ παρατηρήσουμε, καὶ τὸ παρατηρήσουμε στὶς περισσότερες ἀπὸ τὶς νεώτερες γλῶσσες, πρὸ πάντων στὶς ποὺ δουλεμένες, ἐκεῖνες ποὺ ἔχουν τὴ μεγαλύτερη ιστορία. Αὐτὴν τὴ γενικὴ πορεία ἀκολούθησε καὶ τὸ ἀλληνικὸ μυαλό, καὶ δ ἀλληνικὴ γλῶσσα· πάντα ἀδελφωμένη καὶ ταιριαγμένη μαζῆται, πιστὴ συντρόφισσά του, ἀλλαξεῖκι αὐτή. Κρατήστε μιὰ στιγμὴ τὴν πατριωτικὴ σας ὄργην, γιὰ νὰ σὲ πῶ μιὰν ἀλλήθεια δὲτι σήμερα ἔμεινε, στὸ μηχανισμὸ τοῦ μυαλοῦ, περισσότερο συγγενεύσουμε μὲ τὸ σύγχρονό μας τὸ Γάλλο η τὸν *"Ιταλὸ παρὰ μὲ τὸν πρόγονό μας τὸν ἔρχατο* *"Ἐλληνα*.

"Οτις δὲ σκεπτόμαστε δρομαῖα μὲ τοὺς ἀρχαῖους, φαίνεται κοντά στ' ἄλλα κι" ἀπὸ τοῦτο, ὅτι τόσες φορὲς τυχαίνει νὰ μὴ βγάζουμε τὸ νόκημα μιᾶς φράστης ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἡληνική, μολογότι γνωρίζουμε ἐκεχωριστὰ δλεις τὶς λέξεις ποὺ ἔρειμην....

Ιδοὺ τώρα ποὺ φέρεις ἡ κατίξορος. Εἴπαμε δὲπὶ τῶν ἐσωτερικῶν *"Ὑποιργὸς"* ὕστερα θὰ πῦμε αἱ ἐπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν *"Ὑπουργὸς"* ὕστερα θὰ πῦμε αἱ ἐπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν *"Ὑπου*

διαταγαί. Τὸ δὲ τῷ ἔδατι τούτῳ περιεχόμενον ἄλλας ὑστεραὶ η̄ περὶ τοῦ ἐν τῷ ὅδατι τούτῳ περιεχομένου ἀλλατος δημοσιευθεῖσα μελέτη.

Ἄρχεται νὰ μὴν πιστεύῃ δὲ ἀναγνώστης πῶς τέτοια τερατόμορφα πράγματα γράφονται, γι' αὐτὸς εἶναι ἀνέγκη νὰ πάψω νὰ μιλῶ ἐγὼ καὶ ν' ἀφήσω νὰ μιλήσουν τὰ πράγματα :

«Ἄι διὰ τὰς ὑπὸ τῆς στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς ὑπηρεσίας γεννησομένας δοκιμᾶς παραγγελθεῖσαι συσκευαῖς.

«Σκρίπ» 26 Μαΐου 03, σ. 2.

«...ἐπέρρωσε τὴν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς οἰκειοθελοῦς μετὰ δεκαπενθήμερον ἀποχωρήσεως τοῦ τελείου ἁκέλου στρατιώτου, τοῦ κ. Μανουσογιαννάκη, σχηματισθεῖσαν γνώμην.»

«Ἐστία» 16 Ιουνίου 03, σ. 1.

«Διάφευσις τῶν ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Υπουργοῦ λεχθέντων.»

«Πρώτα» 4 Φεβρουαρίου 03.

«Διὰ τὴν ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ λιμενοβραχίονος προσαράξεως ἐπελθοῦσαν βλάβην.»

«Σκρίπ» 1 Αὔγ. 04, σ. 3, στ. 1.

«Ο κ. Ἀνδρέας Καλύβας ἐδώρησε τὴν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου ἀδελφοῦ του Συριζώνος Ν. Καλύβα, τῆς ἱστορικῆς Ζακυνθίας οἰκογενείας, τὰ μέλη τῆς ὅποιας ἐκ τῶν πρώτων ἐμυθήσαν τὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας, γραφεῖσαν ἴστορίαν...»

«Ἐστία», 18 Οκτ. 04, 6. 3, στ. 2.

«...ἥς ἡ τῶν παραλίων ἔκτασις εἶναι τριπλασία τῆς τῶν τῆς Γαλλίας.»

«Ἀκρόπολις» 18 Οκτ. 06, σ. 1, στ. 7.

«Ἐκτὸς τῶν μετὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων ἐπιτροπῆς συμφωνιῶν.»

«Ἐμπρός» 20 Απρ. 06, σ. 4, στ. 2.

Θὰ πῆτε τώρα πῶς αὐτὰ δὲν ἐπιβαρύνουν τὴν καθαρεύουσα, ἐπιβαρύνουν ἑκείνους που τὰ ἔγραφαν, καὶ δείχνοντ, ἀν δχ: ἐλλειψη γούστου, τούλαχιστο ἀμέλεια καὶ ἀπροσεξία στὴ γλῶσσα. Τὸ ζήτημα δὲν εἶναι ἀν τὸ γοῦστο τους δὲν εἴχε ἀρκετὴ δύναμη γιὰ νὰ τοὺς κρατήσῃ στὸν κατήρορο· ἑκεῖνο που μὲς ἐνδιαφέρει ἐμάς νὰ σημειώσουμε εἶναι διὰ τὸ σκέψηκαν ἀλλοιώτικα παρὰ στὴ φυσικὴ τους γλῶσσα. Γιατὶ στὸ σπίτι τους βέβαια ποτὲ δὲν εἴπαν αἱ διὰ τὸ ὑπὸ τῆς μαγείρισσας φυιασθησόμενον φαγητὸν ψουνισθεῖσοι, δηγυνάρες. «Ἀλλως τε τὰ παραδείγματα δὲν τὰ ἐφερα γιὰ νὰ βασίσω εἰδικῶς ἀπάνω σ' αὐτὰ τὴν κρίση

μου, παρὰ μόνο γιὰ νὰ γίνη πιὸ φανερὴ ἡ κακὴ ἀρχὴ ἀπ' τὴν ὅποια ἔκεινης σημειώσαμε. Καὶ τώρα ποὺ ἔγινε φανερή, ἀφίνουμε κατὰ μέρος τὶς ὑπερβολές ποὺ φέρνεις διὰ ἐφαρμογὴ τῆς καὶ βγάζουμε τὸ συμπέρασμά μας ἀπὸ τὴν ἕδια τὴν γενικὴ ἀρχὴ. Καὶ τὸ συμπέρασμα αὐτό, διόπου ἔθελα νὰ φτάσω, εἶναι διὰ, διὸν ἀλλάξουν οἱ λεξεις καὶ οἱ τύποι, ἀλλάζεις καὶ δὲ σύνταξη, δηλ. διὰ τὸ πόσος τῆς σκέψης, ποὺ εἶναι ἵσως τὸ σημαντικότερο χαρακτηριστικό μιᾶς γλῶσσας. Καὶ δὲ παρατηρησή μας αὐτή, ὑστεραὶ ἀπὸ τὴν παρατηρηση τοῦ διπλοῦ λεξικοῦ καὶ τοῦ διπλοῦ τυπικοῦ, μᾶς δίνει δριστικῶς τὸ δικαίωμα νὰ ποῦμε διὰ τὸ πόσος διὰ γλῶσσας.

Καὶ διμάς ὑπάρχουν ἀνθρώποι που ὑποστηρίζουν πῶς δημοτικὴ καὶ καθαρεύουσα εἶναι μιὰ μόνη γλῶσσα, πως διὰ εἶναι συνέχεια τῆς ἀλληλης. Τὶ πειράζεις ἀν ἔχουμε ὅδωρο καὶ νερό, πλῆρες καὶ γεμάτο; Πλούτος. Καὶ πραγματικῶς αὐτὸς δὲ θὰ πειράζεις καὶ δὲ θὰ ἐμπόδιζε τὴ γλῶσσα νὰ εἶναι μιά. Ἐκεῖνο ποὺ ἐμπόδιζε εἶναι, ποὺ δὲ λέμε ποτὲ πλῆρες ὅδωρο οὔτε γεμάτο νεροῦ, οὔτε πλῆρες νερό οὔτε γεμάτο ὅδωρος. Εδῶ εἶναι τὸ σύνορο ποὺ χωρίζει τὶς δύο γλῶσσες, καὶ τὸ σύνορο αὐτὸς γιὰ νὰ τὸ ἰδῃ κανεῖς, πρέπει πρῶτα νὰ καταλάβῃς διὰ τὸ γλῶσσα δὲν ἀποτελεῖται μόνο ἀπὸ λέξεις.

Διαφέρει λοιπὸν πολὺ σημαντικὰ διὰ καθαρεύουσα ἀπὸ τὴ φυσικὴ μας γλῶσσα. Καὶ θὰ ἔκτιμησουμε αὐτὴν τὴν ἀπόσταση στὴν ἀληθινή τῆς ἀξία, διὰν παρατηρησουμε διὰ τὶς μικρότερη εἶναι δὲ διαφορὰ μεταξὺ δύο διαφόρων γλωσσῶν εὑρωπαῖκων. ἀρκεῖ νὰ ἀνήκουν στὴν ἕδια οἰκογένεια, π. χ. μεταξὺ ιταλικῆς καὶ ισπανικῆς, διὰ μεταξὺ γερμανικῆς καὶ δλανδικῆς. Ιδού μιὰ φράση δλανδικὴ μὲ τὴ γερμανικὴ τῆς μετάφραση ἀπὸ κάτω:

Griekenland is een jong land, dat nog leren Griechenland ist ein junges Land, dass noch lernen moet personen van zaken te scheiden. muss Personen von Sachen zu scheiden.

Η σπουδαιότερη διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο γλωσσῶν εἶναι, μπορεῖ κανεὶς νὰ πῆ, στὴ φθογγολογία. Η τοποθέτηση τῶν λέξεων μέσα στὴ φράση καὶ διαχείση τῆς καθεμιᾶς μὲ τὶς ἀλλες, δηλ. δὲ σύνταξη εἶναι σὲ τέτοιο βαθμὸς ἀπαράλλαχτη, ώστε μερικοὺς φθόγγους ἀν ἀλλάζετε περνάτε ἀπὸ τὴ μιὰ γλῶσσα στὴν ἄλλη. Δηλαδὴ δὲ ταξινομεῖται νὰ μέσα στὸ γερμανικὸ μυστὸ καὶ μέσα στὸ δλανδικὸ μυστὸ καὶ μέσα στὸ γερμανικὸ μυστὸ καὶ μέσα στὸ δλανδικὸ μυστὸ εἰν' δὲ τοῦ. «Ο Γερμανὸς γιὰ νὰ μάθῃ δλανδικὰ δὲ

νω στὸ γλέντι, κατεβάνει ἔνας ἀέτος ἀπὸ τὸν οὐράνῳ καὶ ἀρπάζει μιὰ κοπέλα, μιὰ μαυρομαλλούσα, τρυφερὴ καὶ μυρουδάτη σὰν τὴ νύχτα. Οἱ σαίτες ποὺ τοῦ ρίξανε εἰς ἀντρες ἔναντις τῆς γλώσσας της σὲ σκιωδικες ἀνάμνησες. Ή θάλασσα συνώδευε αὐτὴν τὴν πανάρχαιη δήγηση γεννημένη, στὶς ἀκρογιαλλιές της, σὲ σκοτεινούς, μακρυνούς γρόνους.

«Η γριὰ στέναξε καὶ σώπατε. Η γκρινιάρικη φωνὴ τῆς ἀκούγοταν σὲ νὰ γογγύζανε δῆλοι οἱ ξεχασμένοι αἰνῶνες μαζωμένοι μέσα στὰ στήθηα τῆς σὲ σκιωδικες ἀνάμνησες. Ή θάλασσα συνώδευε αὐτὴν τὴν πανάρχαιη δήγηση γεννημένη, στὶς ἀκρογιαλλιές της, σὲ σκοτεινούς, μακρυνούς γρόνους.

— «Ἐπειτα ἀπὸ τὰ χρόνια ἔναντις τῆς γριάς καὶ μαζωμένοι μέσα στὰ στήθηα τῆς ένας νέος, δημόφος καὶ γερός, δύτις εἶτανε καὶ αὐτὴν μιὰ φράση. «Άμα τηνὲ ρωτήσανε ποὺ πέρασε αὐτὸν τὸν καιρὸν, δηγήθηκε· δὲ αὖτος τὴν εἴχε φέρεις στὰ βουνά καὶ ζύσε μαζί του σὰ γυνάκια του. Ο νέος εἶναι γιός του, μὰ δὲ πατέρας δὲ ζῆ πιά, γιατὶ γέρος πιά καὶ ἀδύνατος σὰν ἔννοιωσε πῶς ζύγωνε δὲ θάνατος του πέταξε γιὰ τελευταῖα φορὰ πρὸς τὸν ήλιο, μαζῶκες τὰ φτερά του καὶ ἀφορεῖς νὰ πέσῃ βαρὺς ἀπάνω στοὺς βράχους καὶ σκοτώθηκε.

δὲ ἀλλάξῃ τὸν τρόπο τῆς σκέψης του διὸ τὸν ἀλλάξει δὲ Ἐλληνας γιὰ νὰ μάθῃ τὴν καθαρεύουσα!!! Τρομάζεις κανεὶς γιὰ νὰ τὸ σκεφτῇ, καὶ περιπτώτερο γιὰ νὰ τὸ πῆ, καὶ διμάς δυστυχῶς ἀντίρρηση δὲ γωρεῖ.

Ἐλάτε τώρα νὰ ἰδῆτε, διὰ δχ: μόνο δημοτικὴ καὶ καθαρεύουσα εἶναι δύο γλῶσσες, ἀλλὰ καὶ μονάχη της ἡ καθαρεύουσα χωρίζεται σὲ πολλές γλῶσσες. Αὐτὸς τὸ εἶπαμε κι' ἀλλοῦ, ἀλλὰ τώρα, μὲ τὴ μέθοδο που μεταχειριστήκαμε παραπάνω, θὰ τὸ ἀποδείξουμε μαθηματικῶς. Ιδού πῶς.

Τηπάρχει μιὰ καθηρεύουσα ποὺ λέει δη προθυμία μεθ' ἡς τὸ ἐδέχθη, δη προθυμία μεθ' ἡς τὸ ἐδέχθη,

ὑπάρχει καὶ μιὰ ἔλλη, πιὸ συγκαταβοτικὴ καθαρεύουσα, που λέει —

η προθυμία μὲ τὴν ὅποιαν τὸ ἐδέχθη, μὲ ἀλλα λόγια, ἡ μιὰ ἔχει μετὰ καὶ δς, δη, δη ἔλλη μὲ καὶ δ ὅποιος. Δὲν αμφιβάλλω, διὰ ἔως τώρα εἶχατε τὴν πεποίθηση, διὰ αὐτὰ δλα τὰ στοιχεῖα ἀνήκουν σὲ μιὰ μόνη γλῶσσα. Λυποῦμαι. Αν ητανε ἔτσι θὰ μπορούσατε νὰ τὰ συνδυάσετε μεταξὺ τους ἀδικηρίως, καὶ νὰ πῆτε:

η προθυμία μὲ δη τὸ ἐδέχθη.

Ομοίως λέτε δηθρωπος μεθ' ὡν συνεννοήθηρ καὶ δηθρωπος μὲ τὸν δηποῖον συνεννοήθηρ

ἀλλὰ ποτὲ δηθρωπος μὲ δην συνεννοήθηρ.

η ἐποχὴ ἀπὸ τὴν δηποῖαν

ἡ ἐποχὴ ἀπὸ δη δη ἀφ' δη.

η ἀφ' δημονι τὸ ἀπὸ δημας

η ἀφ' δημας.

Ο τρόπος δη τὸν δηθρωπον τὸν δηθρωπον

δη τρόπος δη δη δηθρωπον τὸν δηθρωπον

Καὶ δην καὶ έρατιον τὸν δηποῖον

ἀλλὰ ὅχι έρατιον τὸν δηποῖον

η πλησιον τὸν δηποῖον

η πλησιον τὸν δηποῖον

η πλησιον τὸν δηποῖον

η πλησιον τὸν δηποῖον

Ας συμειωθῇ λοιπὸν καὶ τὸ ἀναμφισθήτητο συμπέρασμα διόπου ἔχουμε τρίχεις ὡς ἔδω. Η δημοτικὴ καὶ δη καθαρεύουσα εἶναι δυὸ διάφορες γλῶσσες μὲ νόμους στὰ περιπτώτερα σημεῖα καὶ διαφορετικούς. Επειδὴ διμάς ἔχουν καὶ καμποτα σημεῖα κοινά, αὐτό, καὶ δη μεγάλη συνήθεια ποὺ ἀποχήσαμε μὲ τὴν παραχλητὴν ἀνατροφὴ τοῦ σπιτιοῦ καὶ τοῦ σχολείου, μὲς ἐπιτρέποντα νὰ τὶς πλέκουμε τὴ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη τόσο τεχνικὴ καὶ νὰ περνήσουμε ἀπὸ τὴ μιὰ στὴν ἄλλη μὲ τὸση εὐκολία, ώστε νὰ μὴν μπορούμε νὰ φυντασθοῦμε διὰ μιλούμε δυὸ γλ